

Módszertani segédanyag a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szak gyakorlati képzéséhez

2014.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Összeállította:
Rózsáné Czigány Enikő – Aggné Pirka Veronika
ELTE TÓK Neveléstudományi Tanszék

Szerkesztette:
M. Pintér Tibor

Felelős kiadó:
Dr. Mikonya György
dékán

Budapest, 2014.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	4
Nevelési gyakorlat I. <i>Útmutató</i>	6
Nevelési gyakorlat II. <i>Útmutató</i>	9
Nevelési gyakorlat III. <i>Útmutató</i>	12
Nevelési gyakorlat IV. <i>Útmutató</i>	16
Korai intervenció gyakorlat <i>Útmutató</i>	20
Egyéni összefüggő terepgyakorlat <i>Útmutató</i>	24

Bevezető

Tisztelt Oktató és Gyakorlatvezető Kollégák!

Az ELTE Tanító-és Óvóképző Kar Csecsemő és kisgyermeknevelő alapképzési szak gyakorlati útmutatóinak közreadásával egy olyan módszertani segédlet megjelentetése volt a célunk, amellyel az újonnan képzést indító illetve a már képző intézmények számára is segítséget nyújthatunk.

Az egyes félévek pedagógiai, pszichológiai, csecsemő- és kisgyermekgondozással kapcsolatos elméleti ismeretei szerves egységet alkotnak a gyakorlatokkal. Az útmutatók alapján megismerhetik az adott félévek gyakorlatainak célját, színtereit és az ott elvárt megfigyelési, támogatott és önálló a gyermekek körében végzendő valamint az írásban beadandó feladatokat. Összeállításunk arról is tájékoztat, hogy a pedagógusképzésben hagyományos hospitálási napló helyett minden félév végén, előre megadott szempontok alapján kidolgozott portfólióval bizonyítják a hallgatók, hogy a kisgyermeknevelővé válás folyamatában milyen fejlődési utat jártak be.

Reméljük, hogy az általunk összeállított Módszertani segédanyag a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szak gyakorlati képzéséhez szakmai útmutatóként szolgálhat képző munkájukban!

Budapest, 2014. november 4.

Rózsáné Czigány Enikő – Aggné Pirka Veronika
a képzési dokumentum összeállítói

A Csecsemő- és kisgyermeknevelő alapszak nappali tagozat gyakorlatainak rendszere és helyszínei

Javasolt félév	Gyakorlat	Óraszám
1. félév	Nevelési gyakorlat I. ❖ Bölcsőde ❖ Alapellátás ❖ Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat	45 óra
2. félév	Nevelési gyakorlat II. ❖ Bölcsőde ❖ Családi napközi ❖ Gyermekvédelem, gyermekszegénység, nevelőszülőség ❖ Gyermek és családok átmeneti otthona	60 óra
3. félév	Nevelési gyakorlat III. ❖ Bölcsőde ❖ Óvoda	75 óra
4. félév	Nevelési gyakorlat IV. ❖ Bölcsőde ❖ Speciális vagy integráló bölcsődei csoport ❖ Csecsemő- és gyermekosztály	75 óra
5. félév	Nevelési gyakorlat V. ❖ Bölcsőde ❖ Korai intervenció	90 óra
6. félév	Egyéni összefüggő szakmai gyakorlat ❖ Bölcsőde	150 óra / 5 hét

Nevelési gyakorlat I.

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A nevelési gyakorlatok célja, hogy a hallgatók ismerjék meg az egyes intézmények működését, szakmai munkájukat érintő egészségügyi és gyermekvédelmi alapellátáshoz kapcsolódó céljait és feladatait.

Bölcsőde

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

A bölcsőde helye és szerepe a gyermekvédelem rendszerében

- Törvényi szabályozók
- A bölcsőde célja, feladata a gyermekek napközbeni ellátásában

A bölcsőde építészeti adottságai:

- Kapcsolata a környezettel (tájéolás, elhelyezkedés, teleknagyság, bejáratok, szintek)
- A bölcsőde helyiségei, a csoportszoba, fürdőszoba, kiszolgáló helyiségek rendeltetése
- Az épületi adottságok és a gondozási munka összefüggései (halló és látó távolság, felügyelet)
- Játsszótertre vonatkozó szabványok, burkolatok, járdák
- Kertészeti elemek (homokozók, pancsolók, növényzet)

Tárgyi feltételek:

- Helyiségek, udvar, étkeztetési és higiénés berendezések, a játékok (telepített és mobil játékeszközök)
- A csoportszoba berendezése (alaprajz elkészítése; a csoportszoba mérete a létszámhoz viszonyítottan megfelel-e a mozgásszükségletek kielégítésére)
- A csoportszoba játékeszközei, szakmai elvárások a játékeszközökkel kapcsolatban (mennyiségi, minőségi, elhelyezés, korcsoport szerinti)

A bölcsőde személyi feltételei:

- A kisgyermeknevelők és a technikai személyzet feladatköre

Egészségügyi alapellátás

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

Az egészségügyi alapellátás törvényi háttere, célja, feladata, rendszere

A család- orvosi alapellátás rendszere és működése:

- A házi gyermekorvosi ellátás preventív, gyógyító feladatai
- Az egészséges és beteg csecsemők és gyermekek ellátása, a szülők tájékoztatása

A területi védőnői ellátás:

- A családgondozási, látogatási, tanácsadási feladatok, megelőző, felvilágosító munka
- Gyermekvédelmi feladatok
- A családlátogatási, tanácsadási és a 0–3 éves korosztályt ellátó gyermekintézményekben végzett feladatok

A bölcsődét érintő közegészségügyi, járványügyi követelmények:

- Az intézményi higiéné, a fertőtlenítés szabályai, módjai
- Élelmiszerbiztonsági követelmények

Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat

Az adatgyűjtés, a megfigyelés és az önálló feladatvégzés szempontjai:

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat működését szabályozó törvényi háttér, az intézmény célja, feladata.

A tárgyi feltételek

A személyi feltételek

- Feladatkörök és a hozzájuk kapcsolódó munka tartalma
- Az esetek elosztási szempontjai a családgondozók között

Problématípusok

- Az esetek megjelenési arányai a környezet szociodemográfiai jellemzőinek függvényében
- Gondozási és terápiás lehetőségek

Az észlelő- és jelzőrendszer résztvevői, működési formái.

- A kisgyermeknevelő szerepe a jelzőrendszerben

Kapcsolattartás

- Az önkormányzattal, gyámhivatallal és egyéb segítő-ellátó (pl. gyermek-ideggondozó, mentálhigiénés szakrendelés, addiktológia stb.) szervezettel való kapcsolat formái.

A gyakorlati munkát segítő esetszbeszélések gyakorisága, szerepe

Adminisztráció, befejezett vagy félbeszakadt esetek nyomon követése

Az ügyeleti rendszer oka, a működtetés szempontjai

A hallgató gyakorlatról készített írásos feladata

Portfólió készítése:

Mi az a portfólió?

Néhány meghatározás:

- a) A portfólió olyan dokumentumok gyűjteménye, amely megvilágítja valakinek egy adott területen szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását. *(Bird 1990)*
- b) A portfólió a tanuló munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőjének erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit egy vagy több területen. A tanulóknak részt kell vennie a tartalom összeállításában; a gyűjteménynek tartalmaznia kell a dokumentumok kiválogatására szolgáló szempontrendszert, az értékelési szempontrendszert és a tanuló önreflexióit. *(Northwest Evaluation Association 1990.)*

A portfólió jelen esetben a Csecsemő- és kisgyermeknevelő alapszak hallgatóinak gyakorlati munkáját, fejlődését, önreflexióját bemutató munka.

A szakszerűen épített portfólió a környezet számára is láthatóvá, értékelhetővé teszi azt, hogy a hallgató milyen szintre jutott el a kompetenciák alakulásában, a tudásszerzésben, a szakmai fejlődésben.

Az egyes intézményekre és a közös sajátosságokra, együttműködésekre vonatkozó szempontok a portfólió elkészítéséhez:

1. A gyakorlatokhoz kapcsolódó elvárásaim (a gyakorlat előtti elképzelések)
2. Az intézmények működési feltételeit meghatározó törvényi szabályozók, célok, feladatok
3. Együttműködési területek az intézmények működésében
4. Az intézményekre jellemző tárgyi feltételek, sajátosságok, közös elemek (megfigyelések, szóbeli tájékoztatás alapján)
5. Az egyes intézmények személyi feltételei, feladatkörök, tartalmi elemek összevetése (azonosságok, különbségek)
6. Az észlelő- és jelzőrendszer működése az egyes intézménytípusokban, összekapcsolódásuk a gyakorlatban
7. Önreflexió: megfigyelések, következtetések, véleményalkotás, honnan hová jutott az ismeretek és képességek szintjén

A 2–6 pontnak minden esetben tartalmaznia kell a megismert intézménytípusok összehasonlító elemzését. Ez történhet táblázatos formában, leíró jelleggel stb.

Melléklet:

A mellékletnek tartalmaznia kell az egyes intézménytípusok törvényi szabályozóit, sajátosságait, működésének jellemzőit. Az esetlegesen rendelkezésre bocsátott, fontosnak tartott intézményi dokumentumokat.

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A portfólió minősítése háromfokozatú:

jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg

A portfólió értékelésének szempontjai:

- A megadott szempontok korrekt tartalmi kifejtése
- A megfigyelések helytállósága
- Az összefüggések meglátása
- A gyakorlat során megszerzett szakmai ismeretek alapján megfogalmazott saját vélemény rögzítése
- A szakmai fejlődés, önreflexió leírása

Nevelési gyakorlat II.

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A gyakorlatok célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a bölcsődei gondozás-nevelés alapelveinek gyakorlati alkalmazásáról, az egyéb napközbeni kisgyermekellátó intézmények, valamint a gyermekvédelmi szakellátás működésének alapelveiről, az ellátottak köréről.

Bölcsőde és bölcsődei szolgáltatások

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

Gondozói szakfeladatok a csoportban:

- A beszoktatás menete
- A családlátogatás szerepe a beszoktatás folyamatában
- A szülővel történő beszoktatás lépései, előnyei, a fokozatos beszoktatással szemben.
- A szülő szerepe és feladata a beszoktatás időszakában.
- A bölcsőde és a család kapcsolata, együttműködésének lehetőségei a gyermek érdekének és egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A beszéd fejlődésének megfigyelése két eltérő életkorú és/vagy beszédfejlődésű gyermek esetén, kommunikációjuk összehasonlító elemzése.

A megfigyelési jegyzőkönyv javasolt formája:

1. gyermek (életkora, neve)			2. gyermek (életkora, neve)		
Tevékenység	Verbális / Nonverbális kommunikáció	Életkori sajátosságtól való eltérés	Tevékenység	Verbális / Nonverbális kommunikáció	Életkori sajátosságtól való eltérés

Szervezési, ügyviteli, gazdasági munka:

- A bölcsődei ügyviteli, gazdasági munka
- Szervezési feladatok köre
- Kapcsolatrendszerek
- Dokumentációs feladatok, nyilvántartások
- Munkarend

Családi napközi

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

- A családi napközi működésének törvényi háttere, célja, feladata, helye a gyermekvédelem rendszerében.
- A családi napközi tárgyi feltételei, helyiségei, udvara, étkeztetési és higiénés berendezései, a csoportszobák berendezése, a játékok.
- A gyermekek életkora, nemek megoszlása, csoportbeosztás, csoportlétszám.
- A gyermekcsoport napirendje.
- A családi napközi személyi feltételei, a működtető(k), a kisegítő(k) és a támogató szakember(ek) munkája.

Gyermekek és családok átmeneti otthona

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

- Gyermekek és családok átmeneti otthonának működését szabályozó törvényi háttér.
- A bekerülés lehetséges okai, időtartama.
- Az otthonok tárgyi feltételei, helyiségei, udvara, étkezési és higiénés berendezései, a szobák berendezése, a játékok.
- A gyermekek napirendje.
- A családok napirendje, kötelezettségei, a segítség módjai, perspektíváik.
- Az otthonok személyi feltételei, a gyermekeket ellátó, és a családokat segítő szakemberek munkája.

A hallgató gyakorlatról készített írásos feladata

Portfólió készítése:

Az egyes intézményekre és a közös sajátosságokra, együttműködésekre vonatkozó szempontok a portfólió elkészítéséhez:

1. A gyakorlatokhoz kapcsolódó elvárásaim (a gyakorlat előtti elképzelések), esetleg előzetes ismereteim
2. Az intézmények működési feltételeit meghatározó törvényi szabályozók, célok, feladatok, az intézmények kapcsolatrendszere
3. Együttműködési lehetőségek az intézmények működésében
4. Az intézményekre jellemző tárgyi feltételek (játékok), sajátosságok, közös elemek (megfigyelések, szóbeli tájékoztatás alapján)
5. Az egyes intézmények személyi feltételei, feladatkörök, tartalmi elemek összevetése (azonosságok, különbségek)
6. Az intézményekbe kerülés feltételei, gyermekcsoportok összetétele, szempontjai
7. Az intézmény és a család kapcsolata; a Gyermekek és családok átmeneti otthonában a családok napirendje, kötelezettségei, a segítség módjai, perspektívái
8. A bölcsődei szervezési, ügyviteli, gazdasági munka, egyéb szervezési feladatok köre
9. Dokumentációs feladatok, nyilvántartások, munkarend
10. A bölcsődei és a családi napközibe beszoktatás menete, helyi sajátosságai
11. Egy választott gyermek verbális és nonverbális kommunikációjának megfigyelése egy tevékenységen keresztül

A megfigyelési jegyzőkönyv javasolt formája:

1. gyermek (életkora, neve)			Összehasonlítás	2. gyermek (életkora, neve)		
Tevékenység	Verbális / Nonverbális kommunikáció	Életkori sajátosságtól való eltérés		Tevékenység	Verbális / Nonverbális kommunikáció	Életkori sajátosságtól való eltérés

12. A családi napközi és a Gyermekek és családok átmeneti otthonának napirendje, az intézményi sajátosságokból fakadó eltérések

13. Önreflexió: megfigyelések, következtetések, véleményalkotás, honnan hová jutott az ismeretek és képességek szintjén

A 2–7, 10, 12 pontnak minden esetben tartalmaznia kell a megismert intézménytípusok összehasonlító elemzését. Ez történhet táblázatos formában, leíró jelleggel stb.

Melléklet:

A mellékletnek tartalmaznia kell az egyes intézménytípusok sajátosságait, működésének jellemzőit (alapvető dokumentumok), a családokkal való együttműködés és beszoktatás gyakorlatát. Az esetlegesen rendelkezésre bocsátott, fontosnak tartott intézményi dokumentumokat.

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A portfólió értékelése ötfokozatú:

Jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen

A portfólió értékelésének szempontjai:

- A megadott szempontok korrekt tartalmi kifejtése
- A megfigyelések helytállósága
- A kommunikációs megfigyelési jegyzőkönyv tartalma
- Az összefüggések meglátása
- A gyakorlat során megszerzett szakmai ismeretek alapján megfogalmazott saját vélemény rögzítése
- A szakmai fejlődés, önreflexió leírása
- A hallgatói megfigyelések, vélemények, következtetések a gyermekekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolat, és az intézményi rendhez való alkalmazkodás alapján a gyakorlatvezető értékelési javaslata

Nevelési gyakorlat III.

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A gyakorlatok célja, hogy a hallgatók megismerjék a bölcsődei és óvodai nevelés sajátosságait, a nevelés lehetőségeit a mindennapi tevékenységek során. Ismerkedjenek meg a célzott megfigyelés módszerével, bővítse, fejlessze a hallgató szakmai látókörét, megfigyelő és elemző készségét.

Bölcsőde

Az adatgyűjtés és megfigyelés szempontjai:

1. A gyermek érkezése a bölcsődébe, elválás, búcsúzás. Ezt követően a gyermek viselkedésének megfigyelése 1 órán keresztül.
  - A gyermek és a szülő hangulata az érkezéskor;
  - Az átadás körülményei;
  - A gyermek tevékenysége az érkezéskor;
  - A gyermeket fogadó kisgyermeknevelő tevékenysége;
  - A kisgyermeknevelő- gyermek-szülő között zajló esetleges kommunikáció;
  - A gyermek játékba való bekapcsolódásának módjai (önállóan, és/vagy a kisgyermeknevelő segítségével);
  - A gyermek önálló játéktevékenysége.

A megfigyelési jegyzőkönyv ajánlott formája:

Idő	Gyermek		Szülő		Kisgyermeknevelő	
	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység

2. A szabad levegőn tartózkodás, udvari játéktevékenység és a hozzá kapcsolódó gondozási teendők megfigyelése
  - Az udvari tevékenység előkészítése, csoportbontás, kíséret szervezése;
  - A gyermekek öltöztetésének helyszínei;
  - A gyermekek szobai és udvari felügyeletének megoldása;
  - A gyermekek önállósodása az öltözködés során (a megfigyelt gyermek jelzi az önállósodási igényét, a kisgyermeknevelő reakciója az igényre, önállósodási szint stb.);
  - Az öltözködés közbeni hangulat;
  - Az előkészített játékok illeszkedése a megfigyelt gyermek életkori sajátosságaihoz, az évszakhoz stb.);
  - A megfigyelt gyermek játéktevékenysége, érzelmei;
  - Az udvarról való beérkezés sorrendje;
  - Egymást követő fürdőszobai tevékenységek;
  - A kisgyermeknevelő megfigyelt gyermekekre irányuló tevékenysége;

A megfigyelési jegyzőkönyv ajánlott formája:

Idő	Gyermek		Szülő		Kisgyermeknevelő	
	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység

3. A csecsemő és kisgyermek étkezésének megfigyelése.

- Az étkezés előkészítésének fázisai (tálalás a konyhán, technikai dolgozó, kisgyermeknevelő feladatai, feladatmegosztásuk stb.);
- Átmenet a játék, ill. egyéb tevékenységből az étkezésbe (rendrakás, tálalókocsi, terítés);
- Az étkezésbe való kapcsolódás sorrendje, egyéni és csoportos étkeztetés;
- Egyéni igények figyelembe vétele;
- Étkezéssel kapcsolatos szokások kialakítása;
- A megfigyelt gyermek önálló étkezésének fejlettségi szintje;
- Az étkezés befejezésének folyamata a megfigyelt gyermeknél;
- Az étkezés befejezésének folyamata a csoportban.

A megfigyelési jegyzőkönyv ajánlott formája:

Idő	Gyermek		Szülő		Kisgyermeknevelő	
	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység

4. Két, eltérő korú és mozgás fejlettségű gyermek megfigyelése

- A megfigyelt gyermekek hely-és helyzetváltoztató mozgásai;
- A különböző tevékenységeket kísérő mozgásformák;
- A két gyermeknél megfigyelt nagy és finom mozgások az azonos tevékenységek során;
- A két megfigyelt gyermek mozgásfejlődésének összehasonlítása, értékelése;
- Értékelje, hogy a tevékenységi formáknak megfelelő mozgást végez-e a gyermek (térden állva tolja a biciklit, hason fekve homokozik stb.);
- A kisgyermeknevelő segítő tevékenységének formái a gyermek mozgásfejlesztésében.

A megfigyelési jegyzőkönyv ajánlott formája:

Idő	Gyermek		Szülő		Kisgyermeknevelő	
	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység	Kommunikáció és érzelmi megnyilvánulások	Tevékenység

5. Egy gyermekcsoport testi fejlődésére vonatkozó dokumentációjának összehasonlítása az egyes gyermekek közötti különbségek megállapítása, elemzése

- A gyermekek fejlődését rögzítő dokumentumok a bölcsődében.
- A gyermekek testi fejlődésének nyomon követése a bölcsődében fejlődéstani szempontok alapján (orvosi státus, fejkörfogat, mellkörfogat, fogazat stb.);

- Vagy egy választott gyermek bekerülési és a jelen állapotot tükröző fejlettségi mutatóinak összehasonlító elemzése;
- Vagy a gyermekcsoport két tagja jelen állapotot tükröző fejlődési mutatóinak összehasonlítása, elemzése, az eltérések okai.
- A gyermekek mely fejlettségi sávba tartozása, a percentil tábla adatai alapján;
- Az azonos korú gyermekek eltérő testi fejlődésének lehetséges okai;

6. A gyakorlatvezető irányításával végzett önálló hallgatói feladatvégzés

- fokozatosság a tevékenységekben,
- fokozatosság az időtartamban,
- fokozatosság az önállóság mértékében.

Óvoda

Az adatgyűjtés és a megfigyelés témakörei, szempontjai:

Az óvoda helye és szerepe a köznevelés rendszerében

- Az óvoda célja, feladata a törvényi szabályozók (2011. évi Nkt és ÓNOAP) szerint

Tárgyi feltételek:

- Helyiségek, udvar, a játékok (telepített és mobil játékeszközök)
- A csoportszoba berendezése (alapráz elkészítése; a csoportszoba mérete a létszámhoz viszonyítottan megfelel-e a mozgásszükségletek kielégítésére)
- A csoportszoba mozgásfejlődést segítő eszközei

A csoport:

- A beszoktatás és a családokkal való együttműködés gyakorlata
- A gyermekek életkora, nemek megoszlása, csoportbeosztás, csoportlétszám
- A gyermekcsoport heti és napirendje, a csoport nevelési terve, játéktevékenység

Az óvoda személyi feltételei:

- Az óvodapedagógusok nevelési és a dajkák gondozási feladatai

A bölcsőde és az óvoda profiljának összehasonlítása: azonosságok, különbségek.

A hallgató gyakorlatról készített írásos feladata

Portfólió készítése:

Az egyes intézményekre és a közös sajátosságokra, együttműködésekre vonatkozó szempontok a portfólió elkészítéséhez:

1. A gyakorlatokhoz kapcsolódó elvárásaim (a gyakorlat előtti elképzelések), esetleg előzetes ismereteim
2. A bölcsődére vonatkozó adatgyűjtési és megfigyelési szempontsor alapján a jegyzőkönyvek hiteles kitöltése, melyekben megjelennek az alábbi elemek: érkezés és búcsúzás, szabad levegőn tartózkodás és udvari játéktevékenység, étkezés, szokásalakítás, mindezekkel összefüggő gondozási feladatok; két, eltérő korú és mozgás fejlettségű gyermek megfigyelésének összehasonlító elemzése, a gyermekek fejlődését rögzítő dokumentumok (az ajánlott megfigyelési jegyzőkönyvek alapján)
3. Az önálló feladatvégzés leírása, a gyakorlatvezető visszajelzésének rögzítése, önreflexió
4. Beszoktatás, családokkal való kapcsolattartás, napirend, szokásalakítás és gondozási feladatok összehasonlítása a két intézményben
5. Együttműködési lehetőségek az intézmények működésében

6. Az óvodákra jellemző tárgyi feltételek (megfigyelések, szóbeli tájékoztatás alapján)
7. Az óvodapedagógusok nevelési és a dajkák gondozási feladatai
8. Az óvodába kerülés feltételei, gyermekcsoportok összetétele, szempontjai, heti- és napi-rend
9. Önreflexió: megfigyelések, következtetések, véleményalkotás, honnan hová jutott az ismeretek és képességek szintjén

A 4–8-ig pontnak minden esetben tartalmaznia kell a megismert intézménytípusok összehasonlító elemzését. Ez történhet táblázatos formában, leíró jelleggel stb.

Melléklet:

A mellékletnek tartalmaznia kell a pontos megfigyelési jegyzőkönyveket, az egyes intézménytípusokra jellemző, a megadott szempontok szerinti sajátosságokat, a családokkal való együttműködés és beszoktatás gyakorlatát. Az esetlegesen rendelkezésre bocsátott, fontosnak tartott intézményi dokumentumokat.

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A portfólió értékelése ötfokozatú:

Jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen

A portfólió értékelésének szempontjai:

- A megadott szempontok korrekt tartalmi kifejtése
- A megfigyelések helytállósága
- A megfigyelési jegyzőkönyvek tartalma
- Az összefüggések, különbségek meglátása
- A gyakorlat során megszerzett szakmai ismeretek alapján megfogalmazott saját vélemény rögzítése
- Az önálló munkavégzés, a szakmai fejlődés, önreflexió leírása
- A hallgatói megfigyelések, vélemények, következtetések szakmaisága a portfólióban; a hallgatói motiváció a feladatvégzésben; a rábízott feladatok irányítással történő korrekt elvégzése; a gyermekekkel, a szülőkkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolat, és az intézményi rendhez való alkalmazkodás alapján a gyakorlatvezető értékelési javaslata

Nevelési gyakorlat IV.

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A gyakorlatok célja, a megfigyelés szempontrendszerének bővítésével a hallgatók gyakorlati készségeinek fejlesztése. A csoportban végzendő kisgyermeknevelői munka tervezése és megvalósítása. Speciális-integráló bölcsődei csoportban végzett fejlesztő és gondozói tevékenységek, a krónikusan beteg gyermekek speciális ellátásának megismerése.

Bölcsőde

Az adatgyűjtés és a folyamatos megfigyelés szempontjai:

- A csoport játékkészletének kiválasztási szempontjai, összeállítása korcsoportonként.
- Az adott csoport játékkészlete (játékszerek: manipuláció, konstruáló, utánzó, szerepjáték, mozgásfejlesztő eszközök stb.).
- A játékeszközök elhelyezése, játszósarkok kialakítása, hely biztosítása a különböző játéktevékenységekhez.
- A játék: játékszint, játék-eszközhasználat, a játék közbeni érzelmi megnyilvánulások gyermekek, kisgyermeknevelő felé, szándékok, ötletek megvalósítási módja, a felnőttek életéből való megjelenítések a játék során. A funkcióöröm megnyilvánulási formái a játékban.
- Az alkotójátékok megjelenése a csoportban.
- A kisgyermeknevelő szerepe a játéktevékenységben (ötletadó, megerősítő, kezdeményező, ismeretnyújtó stb.)
- A társas kapcsolatok megfigyelése, gyermek- kisgyermeknevelő, gyermek-gyermek közötti kapcsolat, a társas kezdeményező-készség sajátosságai, gyakorisága, elismerésre törekvés jellemzői, az akarat érvényre juttatása, konfliktushelyzetek és megoldásuk módja.
- A kommunikáció: a hangerő; a beszéd szintje, tartalma, gyakorisága; gesztusok, az érzelme megjelenésének verbális és nonverbális formái.
- A kisgyermeknevelő kommunikációja a játék alatt (személyre szóló, elfogadó, a helyzet tartalmának megfelelő, támogató, segítő, verbális és nonverbális jelzések összhangja, negatív helyzetekben nyugodt, tárgyilagos, következetes magatartás, vagy elutasítás stb.) Jegyzőkönyv készítése egy konfliktushelyzetről, annak megoldásáról. A megjegyzésben rögzítse, a kisgyermeknevelő hogyan alkalmazta a modellnyújtást, a személyes példát, a felkínált megoldásban figyelembe vette-e a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazodó módokat?

A megfigyelési jegyzőkönyv javasolt formája: (Amennyiben több gyermek között alakult ki a konfliktushelyzet, úgy az oszlopok száma bővíthető)

Kisgyermeknevelő			Gyermek			Megjegyzés
Tevékenység	verbális	nonverbális	Tevékenység	verbális	nonverbális	
	kommunikáció			kommunikáció		

- Az éneklés, mondókázás napirendbe illesztése: a ritmusfejlesztés és dalanyag megfigyelése, mondókákhoz és játékdalokhoz kapcsolódó tevékenységek.
- A mondókázás, hangszeres játék, éneklés hatása a gyermekekre. A tevékenységben részt vevő gyermekek száma.
- A gyermekek figyelmének elterelődése a zenéről, a megkezdett új tevékenység leírása.
- Gondozási, nevelési, a spontán érést támogató kisgyermeknevelői feladatok hallgató által történő tervezése és megvalósítása.
- Egy csoport heti étrendjének összeállítása, elemzése.

Bölcsődei speciális- integrált csoport

Az adatgyűjtés, a megfigyelés szempontjai:

- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek bölcsődei gondozásának – nevelésének – fejlesztésének törvényi háttere, feltételei.
- Bölcsődei speciális- integrált csoport célja, feladata.
- Az integrált csoportba való kerülés feltételei.
- Az integrált csoportok összeállításának elvei.
- Az SNI gyermekek beszoktatásának gyakorlata.
- A rugalmas napirend kialakításának lehetőségei.
- A kisgyermeknevelő együttműködése a gyógypedagógussal és/vagy más fejlesztő szakemberrel
- Egyéni és/vagy csoportos speciális fejlesztés megfigyelése.
- A kisgyermeknevelő és a szülő kapcsolata, a családsegítés lehetőségei.
- A gyógypedagógus irányítása alapján a fejlesztést támogató nevelés, gondozás
- A gyógypedagógus és a szülő kapcsolata.
- Az ép és a sajátos nevelési igényű gyermekek együttneveléséből adódó kisgyermeknevelői feladatok.
- Az SNI gyermekkel való speciális gondozási feladatok.
- Az SNI gyermekek fejlődésének dokumentálása.
- Megfigyelések alapján egy gyermek kiválasztása és tevékenységének, játékának megfigyelése

A megfigyelési jegyzőkönyv javasolt formája:

Idő	Gyermek tevékenysége, játéka	Kisgyermeknevelő / Gyógypedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök

Csecsemő- és gyermekosztály

Az adatgyűjtés és a megfigyelés szempontjai:

- A Csecsemő- és gyermekosztály célja, feladata, működési rendje.
- A betegekkel való bánásmód pszichológiai követelményei
- A beteg gyermekek foglalkoztatásának lehetőségei és gyakorlata (megnyugtató, játék)
- A beteg csecsemő / gyermek – anya kapcsolat fenntartásának gyakorlata.
- A betegellátás higiéniája, feltételei.
- A krónikusan beteg gyermek mindennapos gondozása, szükség esetén gyors speciális ellátásának lehetőségei a bölcsődében.

A hallgató gyakorlatról készített írásos feladata

Portfólió készítése:

Az egyes tevékenységekre, együttműködésekre vonatkozó szempontok a portfólió elkészítéséhez:

1. A gyakorlatokhoz kapcsolódó elvárásaim (a gyakorlat előtti elképzelések), esetleg előzetes ismereteim
2. Az adott gyermekcsoport játékkészletének összeállítási szempontjai, a játéktér kialakítása
3. A kisgyermeknevelő szerepe a játéktevékenységben
4. A játék közbeni érzelmi megnyilvánulások megfigyelésének rögzítése (gyermek és kisgyermeknevelő)
5. Társas kapcsolatok, kommunikáció, konfliktus megfigyelése (gyermek-kisgyermeknevelő, gyermek-gyermek), a megfigyelési jegyzőkönyvben való rögzítése
6. A napirendben megjelenő ének-zene, mondókázás hatása a gyermek tevékenységére, a megfigyelések rögzítése
7. Gondozási, nevelési, a spontán érést támogató kisgyermeknevelői feladatok hallgató által történő tervezése és megvalósítása
8. Bölcsődei speciális-integrált csoport működésének törvényi háttere, célja, feladata, az integrált csoportba kerülés feltételei
9. Egyéni és/vagy csoportos speciális fejlesztés megfigyelése, rögzítése
10. Kisgyermeknevelő, gyógypedagógus és a szülő kapcsolata, a család segítésének lehetőségei
11. A kisgyermeknevelő speciális feladatai az SNI gyermekek nevelésében, gondozásában
12. Az SNI gyermekek speciális dokumentációja
13. Egy SNI gyermek és a kisgyermeknevelő vagy gyógypedagógus vagy gyermek közös tevékenységének, játékának adott időszak alatt történő megfigyelése, jegyzőkönyvben történő rögzítése
14. Csecsemő- és gyermekosztály célja, feladata, működési rendjének rögzítése
15. A beteg gyermekek gyógyításának pszichológiai követelményei, a foglalkoztatás mindennapi gyakorlatának bemutatása
16. A krónikusan beteg gyermek mindennapos gondozása, szükség esetén gyors speciális ellátásának lehetőségei a bölcsődében
17. Önreflexió: megfigyelések, következtetések, véleményalkotás, honnan hová jutott az ismeretek és képességek szintjén

A 2–7-ig, a 10–11-ig, 13., 16. pontnak minden esetben tartalmaznia kell a megismert szakmai munka, gyermeki tevékenységek, tárgyi feltételek összehasonlító elemzését. Ez történhet táblázatos formában, leíró jelleggel stb.

Melléklet:

A mellékletnek tartalmaznia kell a pontos megfigyelési jegyzőkönyveket, az egyes intézménytípusokra jellemző, a megadott szempontok szerinti sajátosságokat, a családokkal való együttműködés gyakorlatát. Az esetlegesen rendelkezésre bocsátott, fontosnak tartott intézményi dokumentumokat.

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A portfólió értékelése ötfokozatú:

Jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen

A portfólió értékelésének szempontjai:

- A megadott szempontok korrekt tartalmi kifejtése
- A megfigyelések helytállósága
- A megfigyelési jegyzőkönyvek tartalma
- A gyakorlat során megszerzett szakmai ismeretek alapján megfogalmazott saját vélemény rögzítése
- A szakmai fejlődés, önreflexió leírása
- A hallgatói megfigyelések, vélemények, tervezés és megvalósítás, valamint a következtetések szakmaisága a portfólióban; a hallgatói motiváció a feladatvégzésben; a rábízott feladatok irányítással történő korrekt elvégzése; a gyermekekkel, a szülőkkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolat, és az intézményi renchez való alkalmazkodás alapján a gyakorlatvezető értékelési javaslata

Korai intervenció gyakorlat

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A gyakorlat célja:

Az eddig elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek gyakorlatban történő szintetizálása.

A gyógypedagógiai alapismeretek és a spontán érés támogatása tárgyakhoz kapcsolódó korai intervenció gyakorlati tapasztalatok megszerzése, a fejlesztés támogatása a nevelés-gondozás folyamatában. A gyógypedagógus, a gyermekvédelmi és/vagy más fejlesztő, segítő, terápiás szakember által készített fejlesztési program, gondozási terv megismerése és a bölcsődei gyakorlatban történő megvalósítása. A kisgyermeknevelő által alkalmazható, a fejlesztést, szokásalakítást támogató gondozási-nevelési módszerek gyakorlatban önálló hallgatói tevékenységként is történő megvalósítása.

Nevelés-gondozás és korai intervenció

Az adatgyűjtés és megfigyelés szempontjai:

- A korai fejlesztés törvényi háttere, célja, feladata.
- A korai intervencióban részesülők köre.
- A korai intervencióban résztvevő szakemberek lehetséges köre és feladataik, az együttműködés szinterei, tartalma és lehetséges módjai.
- A spontán érés támogatása, a fejlődés facilitálása.
- Terápiás lehetőségek, az egyes terápiák funkciója. (Pl.: Neurotréning, Delacato, HRG, Ayres stb.)
- Gondozási-fejlesztési lehetőségek a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek bölcsődei ellátásában
- A gyermek szükségleteihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták
- Szokásalakítás, önállósodás
- Egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése
- A gyermekek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, segítése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermeket nevelő családokkal való együttműködés speciális kérdései, alapelvei.
- A csecsemő és kisgyermeknevelő kompetenciahatárainak betartása a korai intervencióban
- A tervezés és tanácsadás szerepe, lehetősége a kisgyermeknevelő korai intervenciót támogató gyakorlatában

Önálló feladat:

- a **hallgató önálló gondozói, nevelői tevékenysége**
- **esettanulmány készítése** egy, a speciális fejlesztés és a csoportban történő gondozás, nevelés során megfigyelt eltérő vagy megkésett fejlődésű vagy hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett gyermekről a gyógypedagógussal/kisgyermeknevelővel/más szakemberrel való konzultáció segítségével.

Az esettanulmánynak tartalmaznia kell a családi, érzelmi, szociális hátteret, a gyermek fejlettségének jellemzőit, ha van szakértői vélemény diagnózisát (eltérő vagy megkésett fejlődésű gyermek esetében), a gyógypedagógiai speciális fejlesztés területeit, módszereit. A kisgyermeknevelőnek a gyermek fejlődését, szociális biztonságát támogató nevelési-gondozási tevékenységét. Az esettanulmányban egy fejlődési ívet kell bemutatni, amelyből megismerhetjük, hogy a bölcsődébe kerülés óta (a kisgyermeknevelő által vezetett dokumentumok és a hallgató saját megfigyelései, tapasztalatai alapján) a gyermek milyen fejlődésen ment keresztül. Az esettanulmány lezárása a hallgató saját tevékenységére vonatkozó önreflexió, melyben kitér az adott gyermekkel és családjával való saját feladataira, kapcsolatára, a tervezett és megvalósult fejlesztés eredményeire.

Szempontok:

Családi háttér

- Fontosabb anamnesztikus adatok, amelyet a szülő fontosnak tartott a gondozónővel közölni.
- A család formális struktúrája, társadalmi helyzete.
- A család nevelési stílusa, gondozási gyakorlata.
- A gyermek és szülők, gyermek és testvér kapcsolata, hatása a bölcsődei viselkedésre.
- A család viszonyulása az adott intézményhez, gondozónőkhöz, gyógypedagógushoz, a speciális fejlesztéshez.
- Megelőző intézményes nevelés, esetleges intézményváltások és azok oka/okai.
- *A gyermek fejlődése*

Nagymozgás

- Hason fekve a fej emelése
- Hátról hasra fordulás
- Kúszás
- Négykézláb mászás
- Kapaszkodva felállás
- Önálló felülés
- Önálló állás
- Önálló járás
- Biztos járás
- Páros lábbal való ugrás
- Lépcsőn járás (utánlépéssel vagy váltott lábbal lefelé, felfelé kézenfogva vagy kapaszkodva)
- Futás
- Téri játékok (mászóka, hinta stb.) használata

Finommotorika

- Tárgyért nyúl
- Tárgyakat szájba vesz
- Egyik kézről a másikba áttesz
- Edényből kivesz, betesz
- Tevékenységeihez tárgyakat használ
- Kockából tornyot épít
- Ceruzával firkál
- Ollóval vág

Kognitív funkciók

- Érzékelés, észlelés (hő, fájdalom, nyomás, szaglás, hallás, ízlelés, látás)
- Taktilis ismeretszerzés tárgyokról

- Figyelem ideje (tevékenységek változásának ideje, egy-egy tevékenység időtartama)
- Vizuális és auditív memória
- Kitartás (egy tevékenység elvégzése)
- Változatosság az eszközhasználat terén
- Emlékezet (személyekhez, tárgyakhoz – cselekvéshez kötötten, rövid ének, vers)
- Válogatás (tárgyegyeztetés)
- Rész-egész felismerése (két vagy több részletből álló kép összerakása)
- Egyszerű formák egyeztetése
- Elemekből való építés
- Egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése
- Egyszerű/összetett utasítások, feladatok végrehajtása

Szociális-érzelmi területen

- Ismert személyre mosolyog
- Idegenektől fél
- Utánoz (taps, pápa intése stb.)
- Babázik (eteti, ringatja)
- Egyszerű házimunkában segít
- Gyerekekkel együtt játszik
- Szobatiszta nappalra
- Szobatiszta éjszakára
- Cumisüvegből iszik
- Megrágja az ételt
- Kézzel eszik
- Kanállal eszik
- Pohárból önállóan iszik
- Önállóan eszik
- Villát használ
- Alkalmazkodás felnőtthöz, társakhoz,
- Együttműködés másokkal
- Éntörekvések megnyilvánulása
- Segítőkészség,
- Késleltetés, türelem
- A társas kezdeményező készség sajátossága
- A szándékok, ötletek megvalósítási módja
- Konfliktushelyzetek és megoldásuk módja

Kommunikáció

- Egy-egy hangot ad
- Gagyog
- Nevére reagál-e
- A tiltást, kérést érti
- Néhány szót mond (papán, mamán kívül)
- Környezet (pl.: autó, állatok) hangjainak utánzása
- Gesztus, mimika használat
- Néhány testrész megmutatása
- Képeskönyvben kérésre képet megmutat vagy megnevez
- Képeskönyvben cselekvéseket megmutat vagy megnevez
- Két szavas mondatot alkot

- Tőmondatokban beszél
- Kérdésekre válaszol
- Folyamatosan beszél
- Idegenek is megértik a beszéd kb. felét
- Más közlési mód (sírással, nyugtalansággal, gesztusokkal, jelekkel, szótagokban, szavakban, töredékes mondatokban stb.)
- Tartalmilag adekvát vagy inadekvát, amit mond
- Beszédkészletettség szintje (van-e közölnivalója, szívesen kommunikál-e stb.)

Játék

- Játéktárgyak iránti érdeklődés
- Játéktárgyak rendeltetésének megfelelő használat
- Játékszint (gyakorló, konstruáló, szerep, szabály)
- Stereotípiák megjelenése a játékban
- Igény felnőttel és/vagy gyermekkel való együttjátszásra
- Tanulékonyságot mutat-e az együttjátszás folyamán

A hallgató gyakorlatról készített írásos feladata

Portfólió készítése:

A portfólió részei:

1. A hallgató önálló gondozói, nevelői tevékenységének elemző leírása (erősségek, gyengeségek, a fejlődés érdekében tett lépések – elméleti és gyakorlati ismeretek függvényében)
2. Esettanulmány: szempontokat lásd a fentiekben
3. Önreflexió: megfigyelések, következtetések, véleményalkotás, honnan hová jutott az ismeretek és képességek szintjén

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A portfólió értékelése ötfokozatú:

Jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen

A portfólió értékelésének szempontjai:

- A megadott szempontok korrekt tartalmi kifejtése
- A megfigyelések helytállósága
- A gyakorlat során megszerzett szakmai ismeretek alapján megfogalmazott saját vélemény rögzítése
- A szakmai fejlődés, önreflexió leírása
- A hallgatói megfigyelések, vélemények, következtetések szakmaisága a portfólióban; a hallgatói motiváció a feladatvégzésben; a rábízott feladatok irányítással történő korrekt elvégzése; a gyermekekkel, a szülőkkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolat, és az intézményi rendhez való alkalmazkodás alapján a gyakorlatvezető értékelési javaslata

Egyéni összefüggő terepgyakorlat

Nappali tagozaton a gyakorlati idő 5 hét

Útmutató

a gyakorlati munkához és a portfólió elkészítéséhez

A gyakorlat célja:

- fejleszteni a hallgató kompetencia érzését, szakmai biztonságérzetét.
- Szerezzen jártasságot a csecsemő és kisgyermek nevelésében, gondozásában.
- A hallgatók felelősségérzetének magas szintre emelése.
- A képzés befejezésére a hallgató érje el azt az átlagos önállósági szintet, melynek birtokában további munkájához megfelelő gyakorlatra tehet szert.

A gyakorlat során teljesítendő feladatok:

(A gyakorlati idő alatt a hallgató kisgyermeknevelő mindig a gyakorlatvezető kisgyermeknevelővel megegyező műszakban dolgozzon.)

A gyakorlati idő 1. hete:

- Ismerkedjen meg a helyi adottságokkal, tanuljon meg tájékozódni a napi események sorrendjében
- 2–3 napon keresztül figyelje meg és a nap végén, mondja el mit látott bevételnél, étkezés alatt, délelőtti játékidőben, gondozási műveletek alatt
- Játékidőben teremtsen kapcsolatot a gyermekekkel
- 3–4. naptól kezdve fokozatosan vegye át a gyermekek ellátását (a második hét végén az egész alcsoport gondozását önállóan kell végeznie, ha a gyermekek nem tiltakoznak)

A gyakorlati idő 2–5. hete

Megvalósítandó feladatok és tevékenységek

- A reggeli bevételnél és a délutáni kiadásnál kezdeményezzen beszélgetést a szülőkkel
- az érkező család üdvözlése, információk átadása, kapcsolatfelvétel/búcsú.
- néhány percig segítse, ill. jobban figyelje a beérkező gyermeket, segítse a csoportba való beilleszkedésben.
- Reggeli, tízórai, ebéd előkészítése, lebonyolítása közbeni feladatok
- Az étkezéssel kapcsolatos szervezési feladatok ellátása.
- A kisgyermeknevelők közti feladatmegosztás kialakítása.
- A korábban illetve később érkezett gyermekek étkezésének biztosítása.
- A higiénés feltételek biztosítása.
- Az étkezés és a játéktevékenység összehangolása.
- Esetleges diétás étkezés biztosítása, fokozott figyelemmel kísérése.
- Fürdőszobai gondozás
- a fürdőszobában használatos eszközök biztosítása, feliratozása.
- a fürdőszoba használat szokásrendjének kialakítása.
- szobatiszta illetve pelenkás gyermek ellátása.

- Udvari tevékenységre való felkészülés
- Játékok előkészítése
- A kültéri játékok biztonságos használatának biztosítása
- Öltözködés az időjárásnak megfelelő módon
- A bejövétel szervezése

- Szobai játéktevékenység
- A biztonságos, a korosztály igényének megfelelő csoportszobák, játszósarkok kialakítása.
- A játékeszközök biztosítása
- A nyugodt játéktevékenység biztosítása.
- Az egészséges játékhasználat szempontjainak érvényesítése.
- Támogató, motiváló, segítő kommunikáció
- Konfliktushelyzetek kezelése

- Manuális tevékenység
- Az egészséges eszközhasználat kialakítása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Biztonsági szempontok, szabályok közvetítése a gyermekek felé.
- Élményfeldolgozás támogatása.

- Szabályok, elvárások kialakításának közvetítése
- Egységes elvárások, gyermekek által érthető megfogalmazása, életkori sajátosságok figyelembevételével
- Következetes szabálykövetés
- Modellértékű verbális, nonverbális kommunikáció

- Ének-zenei nevelés
- Dalok megválasztása az életkor figyelembevételével
- Differenciált célok kialakítása a mozgás, a kommunikáció és az érzelmi nevelés területén
- Mondókák, énekes játékok kezdeményezése
- Spontán éneklés

- Adminisztrációs feladatok
- A személyi dokumentáció és egyéb adminisztráció vezetése.

A hallgató 5 hetes munkájának értékelési szempontjai:

Az összefüggő terepgyakorlatról a hallgató (a gyakorlati képzési füzetében a VI. félévi gyakorlati értékelést megelőző táblázatban található) vezeti – napokra lebontva – az önálló nevelői, gondozói tevékenységét. A gyakorlatvezetőnek aláírásával kell igazolnia a munka elvégzését. Az 5. hét végén a hallgató által kitöltött táblázatot követően található egyéni összefüggő terepgyakorlat értékelése táblázatot kell értelemszerűen kitöltenie és egy osztályzatot javasolnia, valamint azt aláírásával is igazolnia.

A hallgató 6 félévhez kapcsolódó gyakorlatainak záró feladata:

Záró portfólió készítése:

Mi az a portfólió?

Néhány meghatározás:

- a) A portfólió olyan dokumentumok gyűjteménye, amely megvilágítják valakinek egy adott területen szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását. *(Bird 1990)*

b) A portfólió a tanuló munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőjének erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit egy vagy több területen. A tanulónak részt kell vennie a tartalom összeállításában; a gyűjteménynek tartalmaznia kell a dokumentumok kiválogatására szolgáló szempontrendszert, az értékelési szempontrendszert és a tanuló önreflexióit. (*Northwest Evaluation Asociacion 1990.*)

A portfólió jelen esetben a Csecsemő- és kisgyermeknevelő alapszak végzős hallgatóinak összefüggő gyakorlati munkáját, fejlődését, önreflexióját bemutató munka.

A szakszerűen épített portfólió a környezet számára is láthatóvá, értékelhetővé teszi azt, hogy a hallgató milyen szintre jutott el a kompetenciák alakulásában, a tudásszerzésben, a szakmai fejlődésben.

Kötelezően feldolgozandó témakörök:

1. A gondozás személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése.
2. A gyermekek gondozása, ellátása, gondozási munkám.
3. A szülővel, a társzgondozónővel s más szakemberekkel való együttműködés.
4. A gyermekek napirendjének szervezése, kivitelezése.
5. A játéktevékenység feltételeinek biztosítása a csoportra és az egyes gyermekekre vonatkozóan.
6. Az étkezési feltételek megteremtése, a gondozási feladatban való megvalósítása.
7. Az alvási feltételek megteremtése, vegyes életkorú csoportokban való megvalósítása.
8. A bölcsődei tevékenység során megnyilvánuló konfliktusok és kezelési módjuk

A portfólió elkészítéséhez ajánlott irodalom:

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Bp.
Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Bp.

A félév lezárásának feltételei:

- **Az egyéni összefüggő bölcsődei gyakorlatot záró érdemjegyet a gyakorlatvezető adja a gyakorlati képzési füzetben található értékelési szempontok alapján.**
- **A portfólió határidőre történő leadása.**

Az államvizsgára bocsátás feltétele a portfólió elfogadása. A portfólió érdemjegyet a beadott írásos munka és az államvizsgán bemutatott prezentáció képezi.

A portfólió készítésének szempontjai:

1. Az elméletben elsajátított ismeretek konkrétan miben segítettek a gyakorlati munkáját? Írjon rá példát és a szakirodalom korrekt megjelölésével is támassza alá!
2. Milyen új gyakorlati ismereteket szerzett az egyes gyakorlati színtereken?
3. Milyen mértékben készült fel öt féléves elméleti és gyakorlati tanulmányai során az összefüggő gyakorlatra?
4. Az elméleti és gyakorlati tanulmányai során miként változott a gyermekszemlélete?
5. Az elméleti és gyakorlati tanulmányai során miként változott a szemlélete a sérült gyermekekről és bölcsődei nevelésükről?
6. Mutasson be a gyakorlatból egy problémahelyzetet, és annak megoldását!
7. Sorolja fel, hogy az összefüggő gyakorlat alatt milyen gondozási és nevelési feladatokat látott el és írjon önreflexiót!
8. Az egyéni összefüggő terepgyakorlatát milyen szakirodalmak segítették?
9. Szakmai fejlődése során honnan hová jutott, melyek szakmai munkájának az erősségei, melyek a még fejlesztendő gyengeségei?

A prezentáció értékelésének szempontjai:

- Főbb gondolatok vázlatszerű megjelenítése
- Szabad előadásmód
- Kérdésekre adott szakszerű válaszok
- Táblázatok, grafikonok, folyamatábrák alkalmazása

*Módszertani segédanyag a csecsemő- és kisgyermeknevelő
BA-szak gyakorlati képzéséhez*

ELTE TÓK Neveléstudományi Tanszék
Budapest, 2014.